

Sok mindenük meglegyen!

Horvát karácsonyi köszöntők

A karácsonyi köszöntő-mondók általában fiúgyermek-
kek, ám nem ritkán a házigazdák, a falu pásztora voltak.

Szenteste, a bácskai Csávoly községben a bunyevác
(horvát) házakban a gyermekek mondogatták:

Danas dan sutra dan, Ma egy nap, holnap is nap,
Prikosutra Badnji dan! Holnapután Bőved-nap!

A bácskai rácok (horvátok) lakta Bátyán, a házigazda
Ádám-Éva napján behozta a köteg szalmát, háromszor
körbejárta az asztalt s háromszor ismételte el az alábbi
köszöntőt:

Faljen Isus, Dicsértessék a Jézus Krisztus,
Na dobro došlo ovo sveto Jól jöjjön e szent
i slavno Isusovo porođenje! és dicsőséges Jézus megszületése!
Svaka dobra imeli, Minden jónk meglegyen,
al znakomnja. Faljen Isus! és sok minden megteremjen!

A somogyi Buzsákon a házigazda szenteste elérkez-
tével köszöntötte a háziakat, akik az asztal mellé ülve
vártak érkezésére. A házigazda ilyenkor behozott egy kö-
teg szalmát, kezében meg egy poharat tartott, abban
pedig magvak közé tett gyertya égett. Amikor belépett
a házba a következő köszöntő szöveget mondta:

Pojamu Jezušu si čisti, bogati,
zdravi i veseli, na vo drago ljito!
Bože nam daj, saštinom daj,
zdušno 'pasenje najviše! Amen.

Énekeljünk Jézusnak, tisztán, gazdagon,
egészségben és vígságban, ez új esztendőben!
Adj nekünk, Istenünk, mindent adj meg nekünk,
de lelkünk üdvösségéből a legtöbbet! Ámen.

A köszöntőszövegnek házankét éppenséggel más vál-
tozata is lehetett. Ezekből is több fennmaradt:

Faljem Jezuš, si čisti, bogati,
zdravi i veseli bili!
Bože nam daj na vo leto:
krav, telac, svinja, prasac, race,
zdušnog 'pasenja najviše! Amen.

Dicsértessék, Jézusunk, tisztán és gazdagon,
egészségben és vígasságban!
Adj Istenünk, nekünk ez új esztendőben:
tehenet, borjakat, disznókat, malacot, kacsát,
legtöbbnyire meg lelki üdvösséget! Ámen.

A baranyai Versenden a sokác családapa a karácsonyi
asztalt háromszor járta körbe, felkapva a legkisebb
gyermekét, s így köszöntötte a családját: Faljen Isus!

Čestitam vam Božić i na lito svi zdravi bili! (Dicsértessék a Jé-
zus Krisztus! Köszöntelek benneteket karácsony nap-
ján, és jó egészséget kívánok mindannyitoknak!)

Kitelepülésük előtt a baranyai, alsószentmártoni so-
kácoknál a legkisebb gyermek járta körbe az asztalt, s
annak mind a négy sarkánál ezeket mondta:

Faljen Isus, Dicsértessék a Jézus Krisztus!
čestit Božić, Tiszteletes karácsonyt,
Mlado ljeto! újévet!
Svi živi i zdravi, Éljetek egészségben,
živ i zdrav bio! élj, és legyél egészséges!

A Dráva menti somogyi részek, Berzence horvát lakos-
sága a nagypapa köszöntőjét hallgatta, aki szintén égő
gyertyával és szalmaköteggel – a böjti vacsora előtt –
lépett a házba, ezeket mondva:

Račiče, kunjiče, vuliče, Kacsákat, lovakat, ökröket,
kruva, vina, kenyeret, bort,
najviše božega mira! legtöbbnyire isteni békességet!
Falen budi Jezuš! Dicsértessék a Jézus Krisztus!

Ezt követően diót és különböző terménymagokat (ba-
bot, kukoricát, búzát, árpát stb.) szórtak szét a szobá-
ban.

Picice, sakojačke, Tyúkocskákat, mindenfélét,
Pergane, vulaste, kendermagost és tarkákat,
Žote, čerlene, bele, sárgát, pirosat, fehérét!
Kaj bote tek rasle Úgy növekedjete,
Kak te rehi i seme, mint e dió és a magvak,
Koji se tu kuturaju! amelyek itt gurulnak!

Karácsony hajnalán a következő szöveget jómagam is
sokszor mondtam a Dráva menti lakócsai rokonaim és
ismerőseim házában:

Faljem Isus na to Mlado leto!
Si zdravi, veseli.
Bože vam dej kaj od dragog Boga željite:
piliće, račiče, gusiće, puriće,
praščiće, ždrebiće, teliće, kraviće,
i duši zveličenje najviše.

Dicsértessék újévnek hajnala!
Vígasságnak és egészségnek örvendjenek!
Adjon Isten, amit tőle kívánnak:
csibéket, kacsákat, ludakat, pulykákat,
malacokat, csikókat, borjakat, teheneket,
és a lélek felmagasztalását!

A válasz így hangzott: Bože dej! (Adja Isten!)

Frankovics György